

Kokemäenjoen kalakantojen hoito-ohjelman seurantaryhmän 8. kokous

Aika 21.3.2013
Paikka Porin Reposaari, Kalaravintola Merimesta
Läsnäolijat Katso liite

1. Kokouksen avaus

Kari Ranta-aho (Varsinais-Suomen ELY-keskus) avasi kokouksen ja toivotti kokoukseen osallistujat tervetulleiksi Kokemäenjoen kalakantojen hoito-ohjelman seurantaryhmän kokoukseen.

2. Hoito-ohjelman toteutus ja varojen käyttö

Leena Rannikko (Varsinais-Suomen ELY-keskus) kertoi ohjelman toteutuksesta vuonna 2012. Varoja käytettiin yhteensä 203 601 €. Istutuksiin käytettiin 123 726 €, selvityksiin ja suunnitelmiin käytettiin 78 324 € ja kokouksiin 1546 €. Voimalaitosten kalatalousmaksut ovat yhteensä 196 617 €. Maksukertymää on jäljellä noin 100000 €. Kalatalousmaksuvarojen käytöstä vastasivat Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Hämeen ELY-keskus.

3. Istutustoiminta ja lohien ylisiirto

Ville Toivonen (Varsinais-Suomen ELY-keskus) esitteli vuoden 2012 kala- ja rapuistutukset sekä istutussuunnitelman vuodelle 2013. Istutusten tehtiin hoitosuunnitelman mukaisesti. Vastakuoriutuneita vaellussiikoja, jotka oli tarkoitus istuttaa Harjavallan padon alapuoliselle alueelle, ei saatu. Harjuksia istutettiin Tyrvään ja Melon väliselle alueelle 5 400 kpl. Nahkiaisia siirrettiin Harjunpäänjokeen.

Vuonna 2013 kala- ja rapuistutukset toteutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Varsinais-Suomen ELY-keskus vastaa kaikista Harjavallan alapuolisista istutuksista ja koko alueella kuhaistutuksista. Hämeen ELY-keskus vastaa muista istutuksista.

Vuonna 2012 jatkettiin edellisenä vuotena aloitettua lohien ja taimenien ylisiirtokokeilua. Syksyllä siirrettiin kalastaja Salokankaan ja Nakkilan virkistyskalastajien pyytämiä lohia ja taimenia Harjunpäänjokeen. Lohia siirrettiin neljä ja taimenia 17 kpl. Lohet ja taimenet merkittiin nuolimerkillä. Merkintäpalautuksia ei ole vielä tullut. Sähkökalastustietojen perusteella pääuoman sivujoet ovat nähtävästi pääuomaa tuottoisampia istutuskohteita.

Salokangas totesi, että lohien kalastusta vaikeuttaa lohikiintiön täyttyminen, ja jotta lohia voisi pyytää siirtoa varten syyskuussa, tulisi olla poikkeuslupa.

Istutuspaikkavaihtoehtoina esitettiin Harjunpäänjokea, Loimijoen alaosaa ja Siuronkosken aluetta. Lisäksi esitettiin, että Loimijokeen laskevaa Hanhijoen mahdollisuutta siirtopaikkana tulisi selvittää.

4. Vuoden 2012 selvitykset

Heikki Holsti (Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry) esitteli Kourajoen koekalastustulokset. Taimeni ei saatu saaliiksi. Joen ongelmia ovat suuri kiintoainepitoisuus ja virtaaman suuri vaihtelu. Kourajoella on aloitettu vuonna 2009 turvetuotantoon liittyvä velvoitetarkkailu. Pohdittavaksi esitettiin, että turvetuotannon kalatalousmaksuja voitaisiin käyttää taimenen mätirasiaistutuksiin.

Kimmo Puosi ja Tapio Mäkelä esittelivät Kokemäenjoen alaosan ja Harjunpäänjoen koekalastustulokset. Kokemäenjoen Arantilankoskella oli suurimmat lohien poikastiheydet kuten edellisinä vuosinakin. Pämpinkoskesta saatiin ensimmäistä kertaa saaliiksi lohien luonnossa syntyneitä poikasia. Kortteen virtapaikan koealoilta ei saatu saaliiksi yhtään lohenoikasta. Harjunpäänjoesta saatiin saaliiksi taimenia kaikilta koealoilta lukuun ottamatta Leineperin ruukin koealaa. Koekalastuksissa saatiin saaliiksi ensimmäistä kertaa myös lohien luonnossa syntyneitä poikasia.

Seppo Salonen (Porin kaupunki) kertoi tulvasuojelusuunnitelmasta, jonka mukaan Harjunpäänjoen suualueetta siirretään noin yksi kilometri ylävirtaan päin.

5. Kalataloudelliset kunnostukset

Leena Rannikko kertoi Sammunjoen kunnostuksesta, joka alkoi vuonna 2012. Vuonna 2012 valmistui Hakakosken kunnostus, mutta kovan virtaaman vuoksi muiden kohteiden kunnostus siirtyi vuoteen 2013. Pirkanmaan puolella ei toistaiseksi tehdä kunnostuksia, koska kohteet vaativat vesilain mukaisen luvan. Kokemäenjoen alaosan kunnostuksesta järjestetään tarjouskilpailu vuoden 2013 aikana. Harjunpäänjoen yläosassa tehdään kalankulun mahdollistavia pohjapatoja. Solan ja Leineperin kalateiden rakentamisesta ei ole tehty päätöstä. Loimijoen alaosan kunnostussuunnitelma on valmis. Kunnostus ei vaadi vesilainmukaista lupaa, mutta suunnitelmaa täydennetään Natura-arvioinnilla. Päätöstä kunnostuksen toteutuksesta ei olla tehty.

Hannu Salo kertoi Pirkanmaan alueella tehtävistä kunnostuksista. Rauta-, Vaunu-, Luo- ja Kikkälänjoen kunnostukset pyritään tekemään vuosien 2013-2014 aikana. Ensimmäisenä kohteena on Rautajoki. Suunnitelmia täydennetään arkeologisilla ja kulttuurihistoriallisilla selvityksillä vuoden 2013 aikana.

6. Kokemäenjokeen liittyviä asioita

Asko Sydänoja (Varsinais-Suomen ELY-keskus) kertoi vesipuitedirektiivin toimeenpanoon liittyvästä Kokemäenjoen ekologisesta luokittelusta ja tilasta. Vesienhoitoon liittyviä lisätoimenpiteitä alueella ovat Kokemäenjoen alaosan kalataloudellinen kunnostus ja Sammunjoen kalataloudellinen kunnostus. Kuormitukseen liittyviä lisätoimenpiteitä ovat Harjavalta-Ulvila-Pori siirtoviemäri, puhdistamojen tehostaminen ja hajakuormituksen vähentäminen.

Olli Nummelin (Länsi-Suomen Voima Oy) esitteli Harjavallan voimalaitoksen peruskorjausta ja laajennusta. Voimalaitoksella on kaksi turbiinia, joiden läpi voidaan juoksuttaa vettä 360 m³/s. Uuden turbiinin läpi voidaan juoksuttaa vettä, kun virtaama on 20 m³/s. Nykyisin vir-

taaman tulee olla 50 m³/s ennen kuin vettä juoksetetaan turbiineihin. Säännöstely säilyy nykyisellään. Uuden turbiinin ansiosta virtaaman vaihtelu saattaa vähentyä.

Pasi Korvonen (Ammattiopisto Livia) esitteli Harjavallan voimalan yhteyteen suunniteltua kalojen mädin hautomotoimintaa. Hautomassa voitaisiin tuottaa ensi sijaisesti vaellussiian poikasia, mutta myös taimenen ja lohen vastakuoriutuneita poikasia. Hautomon perustamiskustannukset olisivat 16 000 – 30 000 €. Lisäksi kustannuksia tulisi hautomon hoidosta. Keskustelussa nousi esiin, että hautomo vaatii mädin haudonta-aikana päivittäistä hoitoa, jolloin hautomon käyttökustannukset kasvavat suuriksi. Voimalaitoksella ei ole henkilökuntaa, joka voisi hoitaa tai avustaa hautomon toiminnassa. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja voimalaitoksen edustajat keskustelevat hautoman rakentamisesta laitoksen alueelle.

Jouni Tulonen (RKTL) kertoi Kokemäenjoen ankeriastutkimuksista ja esitteli tutkimusideoita. Vuodesta 1989 lähtien vesistöalueelle on istutettu noin puolimiljoonaa ankeriasta. Kokemäenjoella on selvitetty kutuvaelluksen alkua ja ajoittumista ja joen suualueella luonnonpoikasten esiintymistä. Tulevia selvityksiä voisivat olla ankeriaan alas vaelluksen onnistuminen ja luonnontilaisen ankeriaskannan arviointi.

Ari Leskelä (RKTL) esitteli Kokemäenjoen vaellussiikaselvityksiä. Kokemäenjoen vaellussiikakanta on nopeakasvuinen ja keskeinen siikaistutuksissa käytettävä siikakanta. Siikakanta oli lähes hävinnyt, mutta veden laadun paranemisen ja istutusten ansiosta kanta on pystytty elvyttämään. Kannan tilaa on selvitetty siikamerkintöjen ja poikastutkimusten avulla.

Petri Karppinen (Kala- ja vesitutkimus Oy) kertoi telemetrian hyödyntämismahdollisuuksista Kokemäenjoen lohi- ja taimentutkimuksissa.

7. Selvitykset ja istutukset 2013

Vuonna 2013 kala- ja rapuistutuksia jatketaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Lohen yliiirtoja jatketaan Kokemäenjoen yläosalle ja Loimijokeen. Taimenten siirrot jatkuvat Harjunpäänjokeen. Vuonna 2013 toteutetaan toutaimen lisääntymistutkimus Kulo- ja Rautavedellä ja Kokemäenjoessa sekä Loimijoessa ja sähkökalastukset Harjunpäänjoessa ja Kokemäenjoen alaosassa. Siikojen värimerkinnän tulosten seuranta jatketaan vuonna 2013.

Sammunjoen kunnostusta jatketaan. Kokemäenjoen alaosan kunnostussuunnitelman laadinta aloitetaan vuonna 2013. Kulo- ja Rautaveteen laskevien jokien kunnostusten vaatimat kulttuurihistorialliset selvitykset tehdään vuoden 2013 aikana.

Kokouksessa keskusteltiin seuraavista selvityksistä ja suunnitelmista: sähkökalastuksissa saaliiksi tulleiden lohenpoikasten DNA-näytteenotto, jokeen nousevien emolohien DNA-näytteenotto, ankeriasselvitykset, siirrettyjen lohien ja taimenien telemetriaselvitykset sekä vaellussiianpoikasten määrän arviointi. Lisäksi keskustelua käytiin Harjunpäänjoen alaosan kalateiden rakentamismahdollisuudesta ja Kokemäenjoen alaosan kalataloudellisesta kunnostussuunnittelusta.

Varsinais-Suomen ja Hämeen ELY-keskukset tekevät päätökset selvityksistä ja suunnitelmista kevään 2013 kuluessa.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään Nokiolla. Kokouksen kutsuu koolle Hämeen ELY-keskus.

9. Kari Ranta-aho päätti kokouksen 15.30.

Muistion vakuudeksi

Hannu Salo
Hämeen ELY-keskus, kalatalousryhmä